

ZOFIA KOWNACKA

ur. 1925; Wołyń

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, PRL
Słowa kluczowe	projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów, stalinizm, życie polityczne, śmierć Stalina

Okres stalinowski w Polsce

No, lekko nie było. A każdy bał się słowo powiedzieć nie tak. Przecież też były różne wpadki, różne aresztowania. Nie można było narzekać, nie można było krytykować. Wszystko trzeba było chwalić. W ogóle do wielu rzeczy człowiek bał się przyznać: że kogoś gdzieś miał za granicą, czy ktoś był aresztowany. Raczej o tym się nie mówiło w szerszym gronie. Ja na studiach na przykład nie bardzo chciałam się przyznawać do tego, że mój ojciec był aresztowany, że był wywieziony. Też nie wiadomo, mogli się trafić ludzie podstawieni.

Kiedyś przypadkowo przeczytałam w jakiejś gazecie o sędziach z okresu stalinowskiego. Tam były podane tylko inicjały, bez nazwisk. I jedno mi pasowało do pana, którego znałam wiele lat już po stalinizmie – w ogóle bardzo sympatycznego, bardzo dowcipnego. I myślę sobie, jak ten człowiek mógł po tym spokojnie żyć, być wesołym, opowiadać świetne kawały – prawnik, który wydawał wyroki śmierci. A to był człowiek, który nawet nie skończył studiów, ale potem, tak jak z tego artykułu wynikało, to on jeszcze pracował w Lublinie, był cenionym adwokatem. Nie wiem, czy on żyje w tej chwili czy nie. Na 100 procent nie mogę powiedzieć, że to ten, ale tak mi to [pasuje]: i wiek, i okres. Do apteki wpadał często i lubił nam, babkom, opowiadać różne takie kawałki. Tylko tak latał, latał, ganiał, ganiał.

[Śmierć Stalina] Ten radosny dzień. Nie, nie pamiętam, ale wtedy chyba w radiu była muzyka poważna i taki w ogóle nastrój był. Tylko po cichu każdy zacierał ręce. [Śmierć Bieruta] też przeżyliśmy bardzo, że pojechał w futerku, a wrócił w kufierku. Mówiło się o tym ciągle, że to było dziwne. Pokątnie, no jak żesz można by [jawnie]. Nie wiem, czy tak dużo się wtedy zmieniło. Chyba niewiele na lepsze dla nas.

Data i miejsce nagrania	2012-06-20, Lublin
Rozmawiał/a	Łukasz Kijek
Redakcja	Aleksandra Bańkowska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"